

Sygn. akt III KK 513/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **N. N.**

skazanego za czyn z art. 207 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej,

na posiedzeniu w dniu 11 stycznia 2022 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji na korzyść wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku

Sądu Rejonowego w R. z dnia 3 września 2018 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej środka karnego
w postaci nakazu opuszczania lokalu zajmującego wspólnie z
pokrzywdzoną, tj. pkt III wyroku, i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z dnia 3 września 2018 r., sygn. akt II K [...], N. N. został uznany za winnego czynu z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności (pkt I). Sąd Rejonowy orzekł wobec N. N. nakaz opuszczenia

lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną (pkt III) i zakaz zbliżania się do J. Z. na odległość bliższą niż 20 metrów na okres 2 lat licząc od daty opuszczenia zakładu karnego (pkt IV). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia w przedmiocie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (pkt II), zaliczenia na poczet kary pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt V) oraz kosztów procesu (pkt VI i VII).

Powyższy wyrok zapadł w trybie art. 387 k.p.k., nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się.

Od tego wyroku kasację w trybie art. 521 § 1 k.p.k. wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżył go „w zakresie rozstrzygnięcia o środka karnym z art. 41 § 1a k.k. [powinno być „art. 41a § 1 k.k.” – wyjaśnienie SN] w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną”, na korzyść skazanego, i zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 387 § 1 i 3 k.p.k., polegające na niezasadnym uwzględnieniu w całości wadliwego wniosku obrońcy oskarżonego, zaakceptowanego jako własny przez oskarżonego N. N., o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie oskarżonemu określonej kary bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, który to wniosek nie zawierał określenia wymiaru (okresu obowiązywania) środka karnego w postaci nakazu okresowego opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną, orzeczanego w związku z przypisanym oskarżonemu czynem z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., co doprowadziło do wydania wyroku skazującego z rażącym naruszeniem przepisów prawa karnego materialnego, tj. art. 41 a § 3a k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. i art. 39 pkt 2e k.k., w następstwie zastosowania wobec oskarżonego środka karnego w postaci nakazu okresowego opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną, bez wskazania okresu obowiązywania tego nakazu, w sytuacji gdy Sąd orzekając ów środek karny za przestępstwo określone w rozdziale XXVI Kodeksu karnego oraz stosując wobec oskarżonego równocześnie – na okres 2 lat, począwszy od daty opuszczenia zakładu karnego – zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej J. Z. na wskazaną odległość, winien był, zgodnie z treścią art. 41a § 3a k.k., określić wymiar obu tych środków karnych

na ten sam okres” i wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia prawa, opisanego w zarzucie kasacyjnym, które to naruszenie miało istotny wpływ na treść wyroku.

Złożenie wniosku w trybie art. 387 § 1 k.p.k. nie obliguje sądu do jego automatycznego uwzględnienia. Złożony w tym trybie wniosek, mimo braku sprzeciwu ze strony prokuratora i pokrzywdzonego, nie wiąże sądu, gdyż ten może stwierdzić, że w sprawie nie zachodzą jednak przesłanki do skazania oskarżonego bez przeprowadzenia rozprawy. Sąd powinien dokonać przede wszystkim jego kontroli w zakresie spełnienia wszystkich warunków dopuszczalności takiego wniosku, w szczególności przeanalizować, czy zaproponowana przez oskarżonego kara i inne środki prawnej reakcji odpowiadają przewidzianym w prawie materialnym sankcjom. W sytuacji, w której treść wniosku tychże regulacji prawnych nie respektuje, niewątpliwym obowiązkiem sądu jest bądź to uzależnienie swojej decyzji o uwzględnieniu tego wniosku od dokonania w nim zmiany konwalidującej dostrzeżoną jego wadliwość (art. 387 § 3 k.p.k.), bądź też rozpoznanie w dalszym ciągu sprawy na zasadach ogólnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2021 r., IV KK 336/20; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2020 r., III KK 124/19).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w R. nie zrealizował w pełni ciążących na nim obowiązków związanych z procedowaniem w trybie art. 387 k.p.k. Doprowadziło to do uwzględnienia wniosku i wydania wyroku niezawierającego okresu obowiązywania środka karnego w postaci nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Zgodnie z art. 41 § 3a k.k. w razie orzeczenia nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym za przestępstwa określone w rozdziałach XXV i XXVI sąd orzeka na ten sam okres zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego. Mając na względzie treść tego przepisu można wnioskować, że intencją Sądu orzekającego było orzeczenie nakazu opuszczenia lokalu na okres 2 lat. Jednakże czasu trwania

środka karnego nie można domniemywać. Brak określenia w wyroku czasu trwania środka karnego powoduje, że obowiązuje on bezterminowo. Wprawdzie realizacja nakazu opuszczenia lokalu ma charakter jednorazowy, ale i tak konieczne jest określenie okresu obowiązywania tego nakazu, oznacza to bowiem jednocześnie niemożność ponownego wprowadzenia się do lokalu przez wyznaczony okres. Ponieważ brak orzeczenia co do okresu obowiązywania środka karnego powoduje, że obowiązuje on bezterminowo, treść zaskarżonego rozstrzygnięcia uniemożliwia jego prawidłowe wykonanie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2021 r., III KK 142/21; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2015 r., III KK 299/15). W odniesieniu do kwestionowanego rozstrzygnięcia szczególne znaczenie ma to, że środek karny z art. 41a § 1 k.k. literalnie został określony jako „okresowy”. Sąd Najwyższy podkreślał już konieczność każdorazowego określenia czasu trwania tego środka (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2012 r., V KK 306/12). Naruszenie prawa ma zatem nie tylko rażący charakter, ale również istotnie wpływa na treść orzeczenia.

Jednocześnie obowiązek określenia czasu obowiązywania przedmiotowego nakazu w wyroku (art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k.) wyklucza możliwość jego doprecyzowania dopiero w postępowaniu wykonawczym. Czasu obowiązywania nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym nie da się bowiem określić wykorzystując dyspozycję art. 13 § 1 k.k.w. i zasadę *in dubio pro reo* opisaną w art. 5 § 2 k.p.k. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2008 r., V KK 256/08; wyrok sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2006 r., IV KK 18/06).

Przeprowadzając postępowanie ponownie, Sąd Rejonowy konkretnie określił czas obowiązywania środka karnego w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną, uwzględniając treść art. 41a § 3a k.k.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.